

АНОТАЦІЇ – ANNOTATIONS

Блашук С. Давньоруське історієписання в дослідженнях радянських вчених в 1920–1930-х рр.

У статті проаналізовано процес дослідження радянськими вченими проблем давньоруського історієписання, показано суспільно-політичні умови в який відбувались дані дослідження та напрацювання істориків.

Ключові слова: історієписання, Київська Русь, Б. Греков, дослідження.

Blashchuk S. Ancient-Russian history writing of the study of Soviet scientists (1920-1930)

In the article analyzed the process of research Soviet scientists of problems of Ancient-Russian history writing, is rotined socio-political conditions in which one the data of research of the historians implemented.

Keywords: history writing, Kievan Russia, B. Hrekov, study.

Гірік С. Ідеологічні засади Української комуністичної партії (боротьбистів): Зарубіжна та українська еміграційна історіографія

У статті подається огляд зарубіжної історіографії ідеології Української комуністичної партії (боротьбистів). Зроблено спробу систематизувати праці авторів залежно від часу написання та оцінити вплив різноманітних факторів на якість їхніх робіт. Визначаються причини недосконалості цих досліджень та намічаються шляхи подальшої праці.

Ключові слова: боротьбизм, боротьбисти, ідеологія, історіографія, націонал-комунізм, УКП(б), Українська революція.

Hirik S. The Ideological Principles of the Ukrainian Communist Party (Borotbists): The Foreign and Ukrainian Émigré Historiography

The article presents a survey of historiography of the Ukrainian Communist Party's (Borotbists) ideology. The author attempts to

systematize the works of historians who studied this topic according to the time of their creation and the influence of various factors on the quality and direction of the works. The causes of imperfections in such works and the prospects of further researches are also determined.

Keywords: Borotbism, Borotbists, historiography, ideology, national communism, УСР(В), Ukrainian revolution.

Головко В. «Тягар пострадянської людини»: історіографічний образ донецької ідентичності

У статті проаналізовано погляди українських та закордонних дослідників на виникнення та розвиток донецької регіональної ідентичності. Остання розглянута під кутом зору базової світоглядної суперечності, динаміки місцевих еліт, ландшафтно-інфраструктурної, соціально-економічної, політичної, національно-культурної складової ідентичності.

Ключові слова: регіональна ідентичність, територіальна ідентичність, регіональна еліта, Донбас, регіональна історіографія.

Golovko V. “Burden of Post-Soviet Human Being”: Donets` Identity Image in Historiography

The article is devoted to views of Ukrainian and foreign researchers on Donets regional identity. There is review of such points of regional identity: basic vision contradiction, local elites` dynamics, landscape and infrastructure orientation, social-economic, political, national and cultural factors.

Keywords: regional identity, local identity, regional elite, Donets basin, regional historiography.

Гончар О. Українофільська діяльність Миколи Костомарова 1863–1885 рр. у дзеркалі його епістолярної спадщини

У статті розглядається найплідніший період наукової діяльності українського вченого Миколи Костомарова. Крізь призму його епістолярію висвітлюються важливі аспекти українознавчої праці історика. Хронологічні межі охоплюють період від Валуєвського циркуляру до останніх днів життя М. Костомарова.

Ключові слова: епістолярій, дискусія, українофільство, націєтворчий процес.

Gonchar O. Mykola Kostomarov's Ukrainophilsky activity of 1863–1885 in mirror of its epistolary heritage

In the article the fruitful period of scientific activity Ukrainian scientist Kostomarov. Through the prism of his epistolary heritage highlights important aspects of the work of the historian of the Ukrainian studies. The chronological framework covers the period from Valuev Circular until the last days of life Kostomarova.

Keywords: epistolary, discussion, Ukrainiphilia, process of nation building.

Жванко Л. Біженство Першої світової війни часів Російської імперії: головні напрямки зарубіжної історіографії

У статті висвітлено основні тенденції сучасної зарубіжної історіографії з проблематики перебування біженців Першої світової війни за часів Російської імперії. Зроблено висновок, що тема залишається відкритою для істориків. Її актуальність спонукає вчених до нових пошуків. Безумовно, пріоритет у вивченні належить російським історикам, але вони й досі не вийшли на рівень узагальнюючих робіт.

Ключові слова: Перша світова війна, біженці, Російська імперія, зарубіжні історики, історіографія

Zhvanko L. Refugee First World War, during the Russian Empire: the main directions of foreign historiography

The article highlights the main trends of modern foreign historiography problems refugees of the First World War during the Russian Empire. It is concluded that the issue remains open to historians. Its relevance encourages scientists to new research. Clearly, the priority in the study belong to Russian historians, but they have not reached the level of general works.

Keywords: First World War, refugees, Russian Empire, foreign historians, historiography.

Івангородській К. Концептуальне переосмислення етнічної історії східних слов'ян в пострадянських історіографіях

У статті проаналізована сучасна українська, російська і білоруська історіографії етнічної історії східних слов'ян. Розглянуті

особливості її інтерпретації ученими (істориками, етнологами, археологами, антропологами, лінгвістами) з України, Росії і Білорусі. Визначені негативні і позитивні тенденції в сучасній східно-слов'янській історіографії цієї проблеми.

Ключові слова: східні слов'яни, етнічна історія, етногенез, етнос, східно-слов'янська історіографія.

Iwangorodsky K. Conceptual rethinking of the ethnic history of the Eastern Slavs in the post-soviet historiography

In the Article the modern Ukrainian, Russian and Belarusian historiography of the ethnic history of the Eastern Slavs are analyzed. Were examined the specifics of it's interpretation by scientists (historians, ethnologists, archeologists, anthropologists, linguists) from Ukraine, Russia and Belarus. The negative and positive tendencies of this problem in the modern Eastern-Slavic historiography are defined.

Keywords: east Slavs, ethnic history, ethnogenesis, ethnos, eastern-slavic historiography.

Калакура Я. Цивілізаційні орієнтири новітньої української історіографії

У статті висвітлюється методологічна переорієнтація пост-радянських істориків України в умовах відновлення її державної незалежності, входження в історіографічний простір молоді, ідеологічно не заангажованої генерації дослідників, поворот від класово-формаційного трактування історичного процесу до його цивілізаційного осмислення. Аналізуються надбання вітчизняних істориків у контексті перших кроків на шляху створення наукової історії України і утвердження українського бачення історії зарубіжних країн.

Ключові слова: новітня українська історіографія, історіографічний процес, методологічна переорієнтація, цивілізаційний підхід, наукова історія України.

Kalakura Ya. Civilization Reference Points of the Modern Ukrainian Historiography

In the article the methodological reorientation of the historians of Post Soviet Ukraine in conditions of iterating of its state inde-

pendence, signing on historiographic space young, ideologically not commitment of generating of the explorers, turn from class and formation of treatment of historical process to civilization to understanding is illuminated. The achievements of the domestic historians in a context of first steps on route of creation of a scientific history of Ukraine and the Ukrainian vision of a history of foreign countries are analyzed.

Keywords: Modern Ukrainian Historiography, historiographic process, methodological reorientation, Civilization approach, scientific history of Ukraine.

Ковалевська О. Іконографія представників українського козацтва XVII–XVIII ст.: історіографія проблеми

Розглянуто проблеми іконографії представників української козацької верстви XVII–XVIII ст., які знайшли своє відображення в історичних, історико-іконографічних, мистецтвознавчих та інших виданнях XIX – поч. XXI ст. Матеріали статті також демонструють сучасний стан наукового опрацювання означеної теми та перспективи подальших досліджень.

Ключові слова: іконографія, зображувальні джерела, портрети, козацька верства, українські гетьмани, козацька старшина, історіографія.

Kovalevska O. Iconography of Ukrainian Cossacks representatives of XVII–XVIII centuries: Historiography of the issue

Issues of the iconography of Ukrainian Cossacks representatives of XVII–XVIII centuries which are reflected in the historical, historical and iconographical, artistic and other publications of XIX – early XXI centuries were examined. Materials of the article also demonstrate the status quo of the scientific study of the chosen subject and prospects of the further researches.

Keywords: iconography, depictive sources, portraits, Ukrainian Cossacks, Ukrainian hetmans, Cossacks senior officers, historiography.

Куценко Ю. Образ М. Драгоманова як громадського діяча в сучасній українській історичній науці

У статті проаналізовано процес функціонування та особливості образу відомого українського історика другої половини ХІХ ст. Михайла Петровича Драгоманова як громадського діяча, створеного в сучасній українській історіографії.

Ключові слова: українська історіографія, історіографічний образ, традиція, М. Драгоманов, громадський діяч.

Kucenko Y. Character of M. Dragomanov as a public figure in modern ukrainian historical science

In the article is analyzes the process of functioning and features an character of the famous ukrainian historian second half of XIX century Mikhail Petrovich Drahomanov as a public figure, created in modern ukrainian historiography.

Keywords: Ukrainian Historiography, historiographical character, tradition, M.Drahomanov, public figure.

Миколенко Д. Зовнішня політика С. Стамболова і урядів Народно-ліберальної «стамболовістської» партії Болгарії в оцінці радянської історіографії періоду сталінського режиму

В статті розглядаються основні тенденції висвітлення радянськими вченими періоду сталінського режиму (1928–1953 рр.) зовнішньої політики С. Стамболова і урядів Народно-ліберальної «стамболовістської» партії Болгарії. Автор приходить до висновку, що деякі ключові питання, пов'язані з зазначеною темою, залишилися поза увагою вчених, оціночні підходи дослідників знаходилися у прямій залежності від їхнього розуміння політики Російської імперії на Балканах.

Ключові слова: С. Стамболов, Народно-ліберальна партія, радянська історіографія, сталінський режим.

Mykolenko D. Foreign policy of S. Stambolov and governments People's liberal «stambolov's» party of Bulgaria in the assessment of soviet historiography of the period of Stalin's regime

The article deals with the main trends in coverage by Soviet scientists during the Stalinist period (1928–1953 years) Foreign

policy of S. Stambolov and government People's liberal «stambolov's» party of Bulgaria. The author concludes that some key issues related to this subject, remained outside the purview of scientists, researchers estimated might have been in direct proportion to their understanding of the policy of the Russian Empire in the Balkans.

Keywords: S. Stambolov, People's Liberal Party, the Soviet historiography, the Stalinist regime.

Михайлюк Ю. Соціальне становище та структура населення Великого князівства Литовського в оцінці Д. Іловайського

У публікації розкрито особливості тлумачення російським істориком Д. Іловайським соціальної структури та становища населення ВКЛ. Встановлено, що першорядну увагу дослідник приділяв привілейованим соціальним категоріям. А одним з головних рушіїв змін у соціальній структурі, ієрархії та іменуванні знаті вважав польські впливи на суспільне життя держави. Становище селянства він характеризував як таке, що поступово погіршувалося. Запровадження кріпосного права ж розцінював як зрівняння вільних селян з невільними. Доля міського населення держави розглянута істориком побіжно, переважно в контексті аналізу самоврядування міст на магдебурзькому праві.

Ключові слова: Д. Іловайський, знать, князі, пани, бояри, селяни, міщани.

Mikhaylyuk Yu. Social status and structure of the population of Grand Duchy of Lithuania in an assessment of D. Ilovaysky

In the publication features of interpretation by the Russian historian of D. Ilovaysky social structure and position of the population are opened INCL. It is established that the researcher paid paramount attention to exclusive social categories. And as one of the main propellers of changes in social structure, hierarchy and the name of the nobility I considered the Polish influences on public life of the state. It characterized the provision of the peasantry as that that gradually worsened. Input of a serfdom I regarded as equalizing of free peasants with the involuntary. The destiny of urban population of the state is considered by the historian fluently, mainly in a

context of the analysis of self-government of the cities on the Magdebourg right.

Keywords: D. Ilovaysky, nobility, princes, sirs, boyars, peasants, petty bourgeoisies.

Музичко О. Історична наука, думка та освіта південної України за доби Великої війни (1914–1918 роки)

Метою цієї статті є дослідження стану історичної освіти, думки та науки на півдні сучасної Української держави (Миколаївська, Одеська, Херсонська області та Автономна республіка Крим) в умовах Першої світової війни. Маємо два найголовніших завдання, тісно пов'язаних між собою: реконструкція основних рис історіографічного процесу та визначення впливу війни на стан інфраструктури історичних студій, повсякдення, свідомість тогочасних істориків і структур історичного профілю.

Ключові слова: Південна Україна, історична наука, Велика війна (Перша світова війна)? Новоросійський університет, історичні товариства.

Muzychko O. Historical science, thought and education on territory of South Ukraine in the era of Great War (1914–1918)

In this article on the basis of vast source base mutual influence of infrastructure, separate representatives of historical science of modern South Ukraine (Mykolaiv, Kherson, Odesa areas and Autonomous republic of Crimea) and events of First world war is exposed. A conclusion is done that the general situation, war-induced, to a great extent deepened crisis of historical memory, ideology, idea and education

Keywords: South Ukraine, historical science, Great war (First world war), Novorosiysk university, historical societies.

Пазюра Н. «...З того часу ми зробилися щирими товаришами...»: кілька штрихів до історії взаємин Миколи Стороженка та Василя Горленка

У статті висвітлюється історія знайомства М. Стороженка та В. Горленка, з'ясовуються основні моменти їхнього спілкування.

Ключові слова: М. Стороженко, В. Горленко, співробітництво, історичні дослідження.

Paziura N. «...since we became sincere friends...»: a few strokes to the history of relations of M. Storozhenko and V. Gorlenko.

In the article the history of familiarity of M. Storozhenko and V. Gorlenko is highlighted and key moments of their communication are identified.

Keywords: M. Storozhenko, V. Gorlenko, collaboration, historical researches.

Салата О. Проблема інформаційного протистояння СРСР та Німеччини в радянській історіографії

Стаття присвячені аналізу історичних праць, автори яких досліджували питання інформаційного протистояння Німеччини та Радянського Союзу в період Другої світової війни, вивчали проблему впливу на свідомість населення окупованих територій України зумовлену механізмами і засобами інформаційної політики обох держав.

Ключові слова: інформаційне протистояння, інформаційний простір, пропаганда, механізми інформаційного впливу.

Salata O. A problem of informative opposition the USSR and Germany is in soviet historiography

Article devoted the analysis of historical labours, the authors of which probed the question of informative opposition Germany and Soviet Union in the period of Second world war, studied the problem of influence on consciousness population of the occupied territories of Ukraine predefined mechanisms and facilities of informative policy both held.

Keywords: informative opposition, informative space, propaganda, mechanisms of informative influence.

Тельвак В. Дилема «Росія-Захід» в історіографічній спадщині Михайла Грушевського

Стаття присвячена особливостям інтерпретації М. Грушевським проблеми «Росія-Захід» у контексті історичного розвитку

українського народу. Вказано на значну амбівалентність історіософських та історіографічних оцінок вченого. Зроблено висновки про значне емоційне навантаження наукового дискурсу дослідника, його залежність від контексту історичного періоду, а також соціальних і політичних реалій кінця XIX – першої третини XX століття.

Ключові слова: М. Грушевський, дилема «Росія-Захід», історіософські погляди, історіографічна модель, амбівалентність.

Telvak V. Dilemma “Russia-West” in Mikhajlo Hrushevsky’s historiographic heritage.

The article is devoted to the analysis of interpretation by M. Hrushevsky of the dilemma “Russia-West” in the context of the historical evolution of the Ukrainian people. The considerable ambivalence of scientist’s historiosophical and historiographical assessments has been revealed. The conclusion about a significant emotional burden of researcher’s scientific discourse, his dependence on the context of studied period and social and political realities at the end of XIX – the first third of XX century has been made.

Keywords: M. Hrushevsky, dilemma “Russia-West”, historiosophical views, historiographical model, ambivalence.

Тихонов В. Дискусія про радянізацію казахського аулу 1946–47 років

У статті розглядається дискусія про радянізацію казахського аулу, що відбулася у 1946–1947 рр. між А.П. Кучкіним та казахськими істориками. На нових архівних документах аналізуються позиції сторін, показується ідеологічний контекст дискусії.

Ключові слова: Радянська історична наука, радянізація казахського аулу, А.П. Кучкін, національні історії.

Tykhonov V. The discussion on the Sovietization of Kazakh aul controversy (1946–47)

The article considers the discussion on the Sovietization of Kazakh aul, held in 1946–1947’s. between A.P. Kuchkin and Kazakh historians. The positions of the parties were analyzed on new

archival documents the positions. The ideological context of the discussion has shown.

Keywords: The Soviet historical science, the Sovietization of the Kazakh aul, A.P. Kuchkin, national histories.

Шевченко Т. Релігійний дискурс української радянської та національної історіографії: контраверсії спадкоємності

Стаття розкриває парадигми, в яких формувався радянський та сучасний національний дискурс історії християнських Церков. У статті подано періодизацію релігійного дискурсу в УРСР в залежності від політичних змін, проаналізовано сучасні дослідницькі моделі, методологію та проблеми, які постають перед істориками Церкви сьогодні.

Ключові слова: релігійний дискурс, українська історіографія.

Shevchenko T. Religious discourse of the Soviet Ukrainian and national historiographies: Continuity contradictions

The article shows the paradigm, which formed the Soviet and contemporary national discourse on the history of Christian Churches. It contains periodisation of religious discourse in the USSR according to the political changes, analyzes current research models, methodology and the problems facing historians of the Church today.

Keywords: Religious discourse, Ukrainian Historiography.

Ясь О. Конфлікт процес/структура у конструкції «довгого» XIX ст. Михайла Слабченка

Висвітлюється формування історичних поглядів відомого українського історика М. Слабченка. Розглядаються основні складові світосприйняття цього вченого на основі аналізу його наукових праць 1920–1930 рр.

Ключові слова: М. Слабченко, українська історіографія.

Yas' O. The conflict process/structure in Mykhailo Slabchenko's construction of "long" XIX century

The article deals with the formation of historical views of the well-known Ukrainian historian Mykhailo Slabchenko, considers the

main components of this scholar's perception of the world on the basis of analysis of his scientific works written in 1920–1930.

Keywords: M.Slabchenko, Ukrainian Historiography.

Яценко В. Молоді роки Івана Мазепи у висвітленні сучасної російської історіографії: крізь призму «імперської візії»

Стаття висвітлює особливості зображення ранньої біографії Івана Мазепи в працях сучасних російських істориків, які дотримуються «імперської візії» щодо постаті гетьмана І. Мазепи та історії України. Особливу увагу звернуто на намагання сучасних російських істориків презентувати ранню біографію гетьмана як шерех перманентних зрад. Концентруючись на аналізі зображення І. Мазепи в доробку І. Андреева, Г. Саніна та В. Артамонова, автор наголошує, що негативний образ Мазепи вони будують, повторюючи численні антимазепинські міти російської і почасти української історіографії XIX–XX ст.

Ключові слова: Іван Мазепа, гетьман, «імперська візія», сучасна історіографія.

Yatsenko V. Young Ivan Mazepa in the light of the contemporary Russian historiography: through the frame of «imperial view»

The article devotes the peculiarities of Young Ivan Mazepa's image in works of contemporary Russian historians, who support the "imperial vision" of Hetman Mazepa and Ukrainian History in general. Particular attention is paid to the attempts of modern Russian scientists to provide an early biography of the Hetman as a string constant betrayals. By focusing on the analysis of Mazepa in the works of I. Andreev, G. and B. Sanin Artamonov, the author stresses that the negative image of Mazepa researchers create repeating antimazepinsky's myths of Russian and Ukrainian historiography of the XIX–XX centuries.

Keywords: Ivan Mazepa, hetman, «Imperial Vision», the modern historiography.

Наукове видання

ІСТОРИОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Збірник наукових праць

Випуск 24

Оригінал-макет підготувала: *Зубець Л.А.*

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації КВ № 6931 від 04.02.2003, видане Державним комітетом інформаційної політики, телебачення і радіомовлення України

Підписано до друку 24.12.2013 р. Формат 60x84/16.
Ум. друк. арк. 25,0. Обл. вид. арк. 20,78.
Наклад 300 прим. Зам. 44. 2013 р.

Адреса редакційної колегії та видавця: 01001, Київ, вул. Михайла Грушевського, 4,
тел.(044)279-87-04; e-mail: history_isid@mail.ru

Поліграфічна д-ця Ін-ту історії України НАН України
01001, Київ, вул. Михайла Грушевського, 4